

Rapport 2024:23

Vårnadsbidragets påverkan på föräldrars inkomstutveckling och barns skolresultat

Det kommunala vårnadsbidraget ledde till att mammor som inte var etablerade på arbetsmarknaden innan föräldraledigheten fick en sämre inkomstutveckling, medan mammor som arbetade före barnets födelse inte påverkades på samma sätt. Det visar en ny IFAU-rapport av Caroline Hall, Sara Roman och Erica Lindahl vid IFAU.

Det kommunala vårnadsbidraget

Under perioden 2008–2016 hade de kommuner som ville möjlighet att erbjuda ett skattefritt vårnadsbidrag till föräldrar som valde bort offentligt finansierad förskoleverksamhet. Bidraget kunde användas när barnet var mellan 1 och 3 år och möjliggjorde därmed en förlängning av föräldraledigheten. Det uppgick till maximalt 3 000 kronor i månaden.

I rapporten undersöker Hall, Lindahl och Roman hur tillgången till vårnadsbidraget påverkade både föräldrarnas inkomstutveckling och barnens deltagande i förskola samt skolresultat i årskurs 3.

Jämförelse av familjer i olika kommuner

För att fånga ett eventuellt orsakssamband mellan tillgång till vårnadsbidraget och olika utfall jämför forskarna kommuner som införde bidraget med kommuner som inte införde bidraget, samt föräldrar som fick barn före och efter att vårnadsbidraget infördes, i ett matchat urval av kommuner. Kommunerna matchas utifrån arbetslöshetsnivå (före bidraget infördes), andel invånare med eftergymnasial utbildning och andel utrikes födda, för att säkerställa att de två grupperna av kommuner är jämförbara. Den metodologiska strategin kallas för skillnader i skillnader (difference-in-differences).

Analyserna baseras på detaljerade registerdata från SCB samt insamlad förskoledata från ett urval av kommuner. Totalt följs cirka 405 000 mammor som

födde barn under perioden 2000–2013. Analyser görs även för deras barn och papporna till barnen.

Bidraget användes i ganska liten utsträckning

Endast omkring 6 procent av de familjer som var berättigade till vårnadsbidraget använde det. Bidraget togs oftast ut under barnets andra levnadsår och i genomsnitt under 9 månader. Från tidigare studier vet vi att det framför allt var mammor som ansökte om bidraget. Vårnadsbidraget användes något mer av mammor med lägre utbildningsnivå, mammor som inte arbetade innan de fick barn och utrikes födda mammor. Det användes dock sällan av nyanlända mammor.

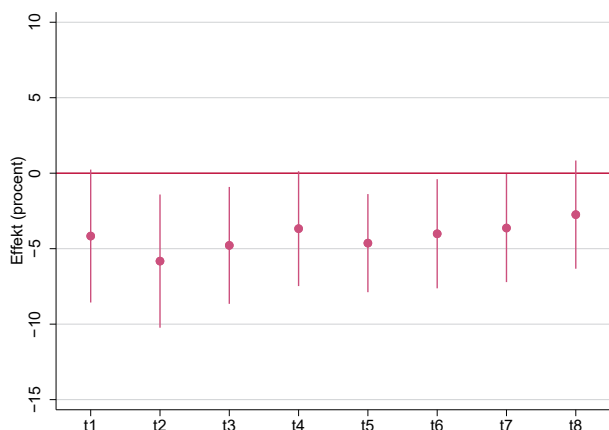
Lägre inkomster och färre barn i förskola

Att ha tillgång till vårnadsbidraget minskade mammornas arbetsinkomster och barnen gick mindre i förskola under den tid familjen kunde använda bidraget. Det betyder att mammorna som använde bidraget faktiskt avstod från arbete och var hemma med sina barn i stället.

De lägre inkomsterna kvarstår under flera år

Tillgången till vårdnadsbidraget resulterade i en sämre inkomstutveckling för mammorna, en effekt som kvarstår i genomsnitt hela 7 år efter barnets födelse, se Figur 1.

Figur 1 Långsiktiga effekter av tillgång till vårdnadsbidraget på mammans arbetsinkomster

Anm: Figuren visar skattade effekter av att ha varit berättigad till vårdnadsbidraget på mammans årliga arbetsinkomster, från första kalenderåret efter barnets födelse (t1) till och med 8 år senare (t8). Effekterna anges i procent och linjerna avser 95%-iga konfidensintervall (dvs. statistisk säkerhetsmarginal).

Tydligast inkomstminskning bland mammor med svag anknytning till arbetsmarknaden

Det var framför allt mammor som inte var etablerade på arbetsmarknaden innan de fick barn som fick lägre arbetsinkomster på sikt. Tillgång till vårdnadsbidraget tycks ha fördröjt deras inträde på arbetsmarknaden.

Mammor som redan var yrkesverksamma och hade en starkare position på arbetsmarknaden upplevde däremot inte någon sämre inkomstutveckling när de inte längre kunde använda bidraget. En möjlig förklaring är att dessa mammor kunde återvända till sina tidigare anställningar efter att de tagit ut vårdnadsbidrag. En förälder som fick vårdnadsbidrag hade nämligen rätt till ledighet från sin anställning.

Författarna finner inga effekter på pappornas arbetsinkomster, varken på kort eller lång sikt.

Tecken på sämre skolresultat för pojkar

Det finns indikationer på att tillgång till vårdnadsbidraget ledde till att pojkar försämrade sina resultat på de nationella proven i matematik och svenska i årskurs 3. Det gäller framför allt dem vars mammor inte hade en eftergymnasial utbildning. Motsvarande negativa effekter finns däremot inte för flickor.

Analyserna pekar vidare mot att pojkarnas försämrade skolresultat troligen beror på att barnen gick mindre i förskola, snarare än på att hushållet fick lägre inkomster.

Om rapport 2024:23

Rapporten är en sammanfattning av IFAU Working paper 2024:23 *Increased flexibility in childcare arrangements: impacts on parents' careers and children's school performance*. Läs mer på ifau.se

Rapporten i korthet summerar utvalda rapporter från IFAU. Om din organisation vill prenumerera på tryckta exemplar, skicka dina kontaktuppgifter till ifau@ifau.uu.se. Ange "prenumeration RIK" i ämnesraden.